

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Programma Volwaardig leven

eenvoudig verteld

Inleiding

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft een nieuw programma voor de gehandicaptenzorg gemaakt.

Het programma heet: volwaardig leven.

Dat betekent een goed leven. Een leven zoals je zelf wilt.

Met dezelfde mogelijkheden als andere mensen.

In het programma staat hoe we de gehandicaptenzorg in de toekomst goed kunnen regelen. Vooral voor mensen die veel zorg en ondersteuning nodig hebben.

Hun leven lang en bij allerlei activiteiten (levensbreed).

Het ministerie van VWS wil hier samen met anderen aan werken.

Met mensen met een beperking, familie en professionals.

En met de organisaties die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking.

De mensen van VWS hebben opgeschreven wat de drie onderwerpen (doelen) zijn van het programma 'volwaardig leven'.

En hoe we met elkaar aan de slag kunnen gaan met deze onderwerpen.

De drie onderwerpen (doelen)

1. Een goed aanbod van zorg en ondersteuning.
Het moet beter passen bij de zorgvraag van mensen.
2. Goede, passende zorg en ondersteuning voor verschillende doelgroepen met ingewikkelde zorgvragen. Bijvoorbeeld voor mensen met een beperking en complex gedrag dat vaak niet goed wordt begrepen.
3. Meer aandacht voor ouders, broers en zussen en andere mensen om iemand met een beperking heen (naasten). Zodat zij zich minder zorgen maken om hun familielid met een beperking (ontzorgen).

1. Een goed aanbod van zorg en ondersteuning. Het moet beter passen bij de zorgvraag van mensen.

- Mensen met een beperking blijven langer thuis wonen.
- Bij zorginstellingen wonen meer mensen die veel zorg, ondersteuning en begeleiding nodig hebben. Zij worden ook ouder. Steeds meer mensen krijgen gezondheidsklachten die horen bij het ouder worden.
- De samenleving wordt ingewikkelder. Met technieken, regels en wetten. Veel mensen met een verstandelijke of psychische beperking vinden dit moeilijk.
- Mensen met een beperking en hun familie praten vaker mee over de zorg. Eigen regie van mensen is belangrijk.

Door al deze veranderingen verandert de zorgvraag. Mensen hebben andere zorg nodig en zij hebben steeds méér zorg nodig. Het is belangrijk om hier een goed aanbod voor te hebben. En om deskundig personeel te vinden.

2. Goede, passende zorg en ondersteuning voor verschillende doelgroepen met ingewikkelde zorgvragen. Bijvoorbeeld voor mensen met een beperking en complex gedrag dat vaak niet goed wordt begrepen.

Zij hebben nodig:

- meer plek om te wonen, werken, leven
- duidelijkheid over de zorg en ondersteuning die zij kunnen krijgen
- beter aanbod van zorg en ondersteuning
- goed opgeleid zorgpersoneel.

3. Meer aandacht voor ouders, broers en zussen en andere mensen om iemand met een beperking heen (naasten). Zodat zij zich minder zorgen maken om hun familielid met een beperking (ontzorgen).

Dit kan door:

- duidelijke informatie over hoe naasten hun familielid het beste kunnen ondersteunen en begeleiden
- goede informatie over de mogelijkheden van zorg en ondersteuning. Over waar zij recht op hebben. En bij welke organisatie zij zorg en ondersteuning kunnen regelen.
- er voor zorgen dat het makkelijker en duidelijker is om zorg te regelen. Bijvoorbeeld niet steeds opnieuw persoonlijke gegevens invullen als je dat al eens hebt gedaan.

Naasten hoeven zo minder tijd te steken in het regelen van zorg. Zij kunnen meer tijd besteden aan de zorg voor hun kind. Of aan andere dingen.

We gaan aan deze drie onderwerpen werken. Mensen die veel zorg en ondersteuning nodig hebben, zijn dan minder afhankelijk van anderen. Zij krijgen een beter leven. Zij kunnen beter meedoen in de samenleving, zoals zij zelf willen.

Voor wie is het programma?

Het programma is bedoeld voor mensen van alle leeftijden. Met lichamelijke, zintuiglijke (zien en horen), verstandelijke, psychische of meervoudige beperkingen.

Zij hebben zorg en ondersteuning nodig vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz). Ze wonen thuis of in een zorginstelling.

Het programma is er ook voor familie en zorgprofessionals.

Als mensen veel zorg en ondersteuning nodig hebben en op veel verschillende manieren, dan noem je dat een *complexe zorgvraag of complexe problemen*.

Het kan zijn dat deze mensen niet alleen zorg en ondersteuning uit de Wlz krijgen.

Zij hebben bijvoorbeeld ook te maken met de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, de Zorgverzekeringswet.

Wat gaan we doen?

- Om de doelen voor dit programma te bereiken, zijn bij ieder onderwerp activiteiten/ projecten bedacht (10 in totaal).
- VWS werkt bij deze activiteiten samen met cliëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgprofessionals, zorgkantoren, gemeenten en andere betrokken partijen. Iedereen heeft zijn eigen rol.
- Mensen met een beperking en hun familie denken mee. Dat doen zij in een klankbordgroep, samen met zorgprofessionals.

Activiteiten/projecten bij de drie onderwerpen

Onderwerp 1

Het zorgaanbod moet beter passen bij de zorgvraag

Activiteiten/projecten
(met voorbeelden waar het over gaat):

1. Zorgen voor goede persoonsgerichte zorg, ondersteuning en begeleiding. 'Persoonsgerichte zorg' is zorg die echt bij je past.

- Mensen met een beperking kunnen het beste zelf zeggen welke zorg en ondersteuning zij nodig hebben. Er komt een project voor mensen met een beperking die Wlz-zorg krijgen. Zij leren zichzelf te laten zien en hun talenten te ontwikkelen. Zodat zij zelf goed kunnen zeggen wat zij nodig hebben. Ervaringsdeskundigen helpen daarbij. Ouders (familie) en persoonlijk begeleiders doen ook mee.
- Er komt een professioneel aanbod van opleidingen tot ervaringsdeskundige. Dichtbij het middelbaar beroepsonderwijs (MBO).
- Jongeren met een beperking kunnen thuis komen te zitten zonder diploma en zonder uitkering. Zij kunnen verder leren in de praktijk, op de eigen werkplek.
- Zorginstellingen hebben vaak al goede voorbeelden of ideeën voor persoonsgerichte zorg. We verzamelen deze voorbeelden en ideeën. We werken ze uit en delen ze met anderen.

2. Zorgen voor deskundige zorgmedewerkers die trots zijn op hun vak.

- Mensen enthousiast maken voor werken in de gehandicaptenzorg. Zorgmedewerkers op verschillende manieren over hun eigen werk laten praten. Er voor zorgen dat zij prettig en goed met elkaar kunnen samen werken.

- Dingen anders organiseren. Zodat zorgmedewerkers minder werkdruk hebben.
- Al op basisscholen en het voortgezet onderwijs vertellen over werken in de gehandicaptenzorg. En over verschillende doelgroepen. Ervaringsdeskundigen kunnen hierbij helpen met bijvoorbeeld gastlessen.

3. Werken met nieuwe technieken en methoden.

- Een netwerk van mensen van verschillende zorginstellingen die zich met nieuwe dingen bezig houden.
- Duidelijke en toegankelijke informatie voor mensen met een beperking en hun familie. Over de zorg en ondersteuning die zij krijgen (een Persoonlijke Gezondheid Omgeving).
- Goede informatie over nachtzorg via de computer.

4. Meer tijd voor de mensen en minder voor de administratie (papierwerk).

5. Meer kennis ontwikkelen en verspreiden over de gehandicaptenzorg.

- Congressen organiseren over de kwaliteitsagenda gehandicaptenzorg: één voor professionals en één voor mensen met een beperking en familie.
- Alle onderzoeken samenvoegen die in de gehandicaptenzorg worden gedaan. Zodat er één duidelijk beeld komt over de zorg.
- Zorgverleners hebben vragen over het geven van goede zorg. Deze vragen verzamelen en beantwoorden.
- Kennis ontwikkelen over goede en passende woonplekken voor mensen met een beperking. In een zorginstelling en thuis.

Onderwerp 2

Betere zorg en ondersteuning voor specifieke groepen

Activiteiten/projecten

(met voorbeelden waar het over gaat):

6. Genoeg passende zorg bij complexe problemen.

- Voor iedereen die op de wachtlijst staat voor complexe langdurige zorg, is op tijd zorg beschikbaar. Als dit niet op tijd lukt, is er informatie over wanneer de zorg er wel komt.
- Als er niet genoeg zorg is, wordt hier aan gewerkt. Er is ruimte en geld voor nieuwe ideeën en nieuwe zorgplekken.

7. Duidelijk beeld van behoefte aan zorg en ondersteuning van mensen die complexe problemen hebben. En een beeld van de zorg en ondersteuning die er voor deze mensen is.

- Voor drie doelgroepen: mensen met zeer ernstige verstandelijke meervoudige beperkingen (ZEVMB), met autisme (ASS) en met niet aangeboren hersenletsel (NAH).
- Een digitaal overzicht dat voor iedereen toegankelijk is.

Onderwerp 3

Naasten meer ontzorgen

Activiteiten/projecten

(met voorbeelden waar het over gaat):

8. Speciale ondersteuning voor cliënten met complexe problemen en hun naasten.

- Gezinnen met mensen met complexe problemen krijgen voor een proefperiode van twee jaar een coach. Zij helpen deze gezinnen bij het regelen van alle zorg.

9. Een beter leven voor familie van mensen met zeer ernstige, verstandelijke, meervoudige beperkingen (ZEVMB).

- Gezinnen met iemand met ZEVMB krijgen een 'co-piloot'. Dit is een eigen coach die hen helpt bij het regelen van alle zorg en ondersteuning.
- Gezinnen kunnen makkelijker zorg en ondersteuning bij de Wlz regelen.
- Mensen kunnen hulpmiddelen, aanpassingen aan woningen en mogelijkheden voor vervoer beter regelen.
- In iedere regio is er zorg aanwezig om familie te ontlasten. Bijvoorbeeld logeeropvang of dagopvang.

10. Een goed leven voor naasten.

- De samenleving meer laten zien hoe het leven van familie (naasten) van mensen met een beperking er uit ziet. Zodat duidelijk wordt dat zij veel zorgen kunnen hebben. Bijvoorbeeld over de vraag: Wat gebeurt er met mijn kind als ik er niet meer ben?
- Betere informatie voor naasten over de zorg. Bijvoorbeeld over hoe zij zich kunnen voorbereiden op de toekomst. Of over de zorg voor kinderen met zeldzame aandoeningen en beperkingen.
- Naasten ondersteunen bij de ingewikkelde zorg voor hun kind of ander familielid. Bijvoorbeeld door een cliëntondersteuner. Of door te zorgen dat er zo lang mogelijk zorg mogelijk is binnen een gezin. Goed overleg tussen mensen met een beperking, familie en zorgprofessionals is ook belangrijk.

Programma

Volwaardig leven

Eenvoudig verteld

Dit is een uitgave van

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Tekst en illustraties: LFB, De landelijke belangenorganisatie
dóór en vóór mensen met een verstandelijke beperking

Bezoekadres

Parnassusplein 5 | 2511 vx Den Haag

Postadres

Postbus 20350 | 2500 EJ Den Haag

Telefoon 070 340 79 11

www.rijksoverheid.nl

oktober 2018